

25 199

Goedkeuring van het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Canada tot voortzetting van het op 4/5 december 1986 tot stand gekomen verdrag inzake de opleiding van eenheden van de Nederlandse strijdkrachten in Canada

VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR DEFENSIE¹

Vastgesteld 10 juni 1997

Het voorbereidend onderzoek gaf de commissie aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

De leden van de commissie hadden kennis genomen van de openbare behandeling van het onderhavige wetsvoorstel in de Tweede Kamer (Handelingen Tweede Kamer, 15 april 1997, p. 4996). Zij troffen daar de volgende passage aan in de beantwoording van de staatssecretaris van Defensie:

«Op het moment dat het verdrag getekend is, kunnen wij in feite vliegen. Wij zouden vandaag al kunnen vliegen. Wij hebben echter afgesproken in de ministerraad, omdat er bepaalde geluiden kwamen en ook de ministers die geluiden kenden, dat wij eerst in deze Kamer het debat zouden voeren. Als dat debat zou leiden tot instemming van deze Kamer, zo hebben wij afgesproken, gaan wij vliegen. Dat is zo gepland. Het zou buitengewoon betreurenswaardig zijn als dat niet het geval kan zijn. Ik had in dat geval toen wij dit in de ministerraad bespraken, met die constructie moeilijk kunnen instemmen. Ik weet namelijk dat als het eerst nog in de Eerste Kamer besproken moet worden, het nog eindeloos kan duren. De helft van het seizoen zouden wij dan hebben verspeeld.»

Deze leden wensten hun verwondering over de constatering van de staatssecretaris uit te spreken. Zij vroegen zich af, of de staatssecretaris de mening is toegedaan dat de Eerste Kamer de behandeling van en de besluitvorming van wetsvoorstellen traineert. Voorts vernamen zij dan gaarne welke voorbeelden de staatssecretaris zou willen aanvoeren voor zijn stelling.

Tenslotte vroegen zij op dit punt of in de ministerraad bedoeld is alleen acht te slaan op de opvattingen terzake in de Tweede Kamer.

De leden van de fractie van **GroenLinks** stonden afwijzend ten opzichte van dit wetsvoorstel. Mede op grond daarvan wilden zij een serie vragen stellen over laagvliegen en een serie vragen met betrekking tot (de gevolgen van het Verdrag) voor inheemse volkeren. Zij vroegen

- inzake laagvliegen:

¹ Samenstelling:

Van Graafeiland (VVD) (voorzitter), Pit (PvdA), Van Gennip (CDA), Vrisekoop (D66), Pitstra (GL), J. van Leeuwen (CDA), Van Eekelen (VVD), Van den Berg (SGP), Hendriks, Hofstede (CDA), Lycklama à Nijeholt (PvdA), Dees (VVD).

1. Het laagvliegen is een oude NAVO-aanvalsstrategie die bestemd was voor mogelijke conflicten met het voormalige Oost-blok. Tijdens de Golfoorlog en in voormalig Joegoslavië heeft het gebruik van de laagvliegstrategie juist extra verliezen gegeven. Hoe verloopt de discussie in NAVO-verband op dit moment?

2. Is het nog daadwerkelijk noodzakelijk dat elke NAVO-piloot 180 uur per jaar het laagvliegen beoefent?

3. Zo ja, in hoeverre kunnen simulators deze 180 uur reduceren?

4. Wat is de stand van zaken met betrekking tot het IPO inzake het laagvliegen boven Noord-Nederland?

5. Kunnen in Canada niet dezelfde restricties worden opgelegd aan het laagvliegen als die welke gelden in Nederland?

6. Uit de «Labradorian» van 31 maart jl. blijkt dat de gezamenlijke luchtmachten dit jaar 7200 sorties gaan uitvoeren, vergeleken met 6500 sorties in 1996. Het Canadese ministerie stelt dat de luchtmachtbasis Goose Bay alleen rendabel is als er per jaar 18 000 sorties worden uitgevoerd, waarvan 15 000 laagvliegsorties. Betekent dit dat Nederland voor extra kosten komt te staan? En zo ja, hoeveel zullen deze per jaar gaan bedragen?

– en inzake inheemse volkeren:

7. Thans bevinden wij ons in het VN-Decennium voor Inheemse Volken.

De Nederlandse regering heeft in 1993 de Beleidsnotitie Inheemse Volken in het Buitenlandse Beleid en de Ontwikkelingssamenwerking opgesteld. Op 15 mei jl. heeft de Tweede Kamer het IAO-169 verdrag inzake Inheemse Volken goedgekeurd. Verschillende Canadese Inheemse organisaties hebben het ministerie van Buitenlandse Zaken bezocht om de aandacht te vestigen op het feit dat het met de algehele situatie in Canada met betrekking tot de inheemse volken niet best gesteld is. Internationale klachtenprocedures kosten veel jaren en veel geld.

Is het gesloten laagvliegverdrag niet in strijd met het IAO-169 verdrag en andere internationale afspraken en verdragen zoals Unced '92 (Agenda 21), het Internationale Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten, en het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten?

8. In hoeverre bieden internationale verdragen de Innu de mogelijkheid om een procedure te starten tegen de Nederlandse regering en welke duur zou dit proces naar verwachting nemen?

9. In hoeverre functioneert het zogenaamde ontwijkingsprogramma dit jaar?

10. Neemt de Koninklijke Luchtmacht zelf initiatieven om de lokaties van de jachtkampen bij de particuliere vliegmaatschappijen te achterhalen?

11. Is er al tot zogenaamde «block-avoidance» overgegaan?

12. De Innu nemen onder voorbehoud deel aan het instituut dat het laagvliegen monitort. Wat zijn de laatste ontwikkelingen ten aanzien van dit instituut?

13. Hoeveel draagt Nederland bij in de kosten van het instituut?

14. Is inmiddels de milieu-effectrapportage voor het gebied van 30 000 km², waarmee het laagvliegebied is uitgebreid, afgerond?

15. Zo ja, wat is de uitkomst van deze rapportage?

16. Zou het niet juister zijn geweest als de regering eerst deze nieuwe MER had afgewacht, alvorens een nieuw verdrag te tekenen?

Vertrouwende dat deze vragen tijdig zullen worden beantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over het onderhavige wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Van Graafeiland

De griffier van de commissie,
Baljé